

УДК 630*2(477.41)

ДЕРЕВНІ НАСАДЖЕННЯ С. МАРХАЛІВКА ВАСИЛЬКІВСЬКОГО
РАЙОНУ КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

О. В. Зібцева, кандидат сільськогосподарських наук, доцент,

О. Д. Козаченко, студентка

Національний університет біоресурсів і природокористування України

E-mail: stplut@yandex.ua

Анотація. Досліджено систему озеленення і стан деревно-чагарникових насаджень на території с. Мархалівка Васильківського району Київської області. Встановлено, що за функціональним призначенням панівним класом насаджень на території села є зелені насадження обмеженого користування. Зелених насаджень загального користування у селі не виявлено. Видовий склад деревних і чагарникових насаджень надзвичайно обмежений: виявлено 12 видів дерев і 2 види чагарників. Серед них 3 види хвойних (з них 1 інтродуцент і 2 аборигенні види) та 11 листяних, з яких 2 інтродуценти і 6 (42 % від загальної кількості видів) – плодові. Домінантними за кількістю є дерева *Robinia pseudoacacia* L., *Malus domestica* Mill., *Betula pendula* Roth. Стан зелених насаджень села переважно добрий. Пропонується розширити асортимент деревних видів у вуличному озелененні села за рахунок таких високо декоративних видів, як *Tilia platyphyllos* Scop., *Catalpa bignonioides* Walt., *Acer pseudoplatanus* L., ширше використовувати хвойні види, а також красивокувітучі та декоративнолистяні чагарники.

Ключові слова: територія села, деревні і чагарникові насадження, видовий склад, стан.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Серед задач озеленення сільських населених пунктів, як правило, фігурує забезпечення максимального озеленення їх територій; доведення якісних та кількісних показників об'єктів озеленення до рівня нормативних, а також проведення інвентаризації та паспортизації наявних зелених насаджень. Наразі, питання озеленення українського села у науковій літературі протягом останніх десятиліть майже не висвітлювали, а методологію створення ефективної системи озеленення для аграрних ландшафтів досі не розроблено [5].

Система озеленення сільських населених пунктів визначається більш спрощеною структурою і меншим різноманіттям видового складу декоративних рослин. Як і для територій малих міст, для структури озеленення сільських територій характерна мінімальна частка зелених насаджень загального користування і переважання насаджень обмеженого користування. Максимально ефективно виконувати свої функції, зокрема санітарно-гігієнічні, спроможні лише зелені насадження, які перебувають у доброму стані [1, 2]. Тому, визначення реального стану деревних і чагарникових насаджень та пошук шляхів щодо його покращання залишаються надзвичайно актуальними.

Мета дослідження – визначення видового складу, типів посадок та стану деревних насаджень с. Маршалівка Васильківського району Київської області.

Матеріали і методика дослідження. Для аналізу було використано матеріали інвентаризації насаджень, проведеної восени 2016 року відповідно до чинної інструкції [3]. Видовий склад насаджень визначали за О. І. Колесниковим [4]. Було задіяно дендрологічні, біометричні та статистичні методи досліджень.

Результати досліджень та їх обговорення. Об'єкт дослідження – зелені насадження села Маршалівка (площею 266,5 га і населенням 1,3 тис.) в 30 км від Києва. Територія села зосереджена в Київській височинній області Лісостепової зони. За агрокліматичним районуванням ця територія належить до району значного теплозабезпечення, нестійкого зволоження.

Як показали наші дослідження, у селі немає зелених насаджень загального користування: тут не виявлено навіть жодного скверу. Натомість, панівним класом зелених насаджень у селі є зелені насадження обмеженого користування, що відповідає літературним даним, і викликане наявністю найбільшої за площею категорією сільських земель під приватною забудовою. Нами було проведено інвентаризацію зелених насаджень на території сільської ради, амбулаторії, школи, дитячого садка, низки приватних садиб.

На території біля приміщення сільської Ради зростає 16 дерев (10 дерев *Betula pendula* Roth. і 6 дерев *Thuja occidentalis* L.) та кущ *Viburnum opulus* L.

Прийом розпланування цієї території – регулярний. Посадки дерев – рядові. Рослини перебувають переважно у доброму стані і високо декоративні. Однак кількість дерев і особливо кущів значно нижче нормативу: всього 34 і 13 шт/га. Не відповідає нормативному і співвідношення дерев і кущів.

На території нової сільської церкви виявлено лише солітерні посадки *Picea abies* Karst. і *Syringa vulgaris* L. Це молоді високо декоративні посадки, стан дерев і кущів добрий.

На шкільній території зростають лише дерева *Alnus glutinosa* Gaertn. та у старому шкільному саду – *Malus domestica* Mill. Це все досить старі дерева. Стан дерев *Alnus glutinosa* добрий, а стан дерев *Malus domestica* – задовільний.

На території досліджених приватних садів виявлено лише плодови: *Armeniaca vulgaris* Lam., *Cerasus vulgaris* Mill., *Juglans regia* L., *Pyrus communis* L., *Cerasus avium* Moench., *Malus domestica*.

Узагальнену видову структуру деревно-чагарникових насаджень обмеженого користування наведено на рисунку 1.

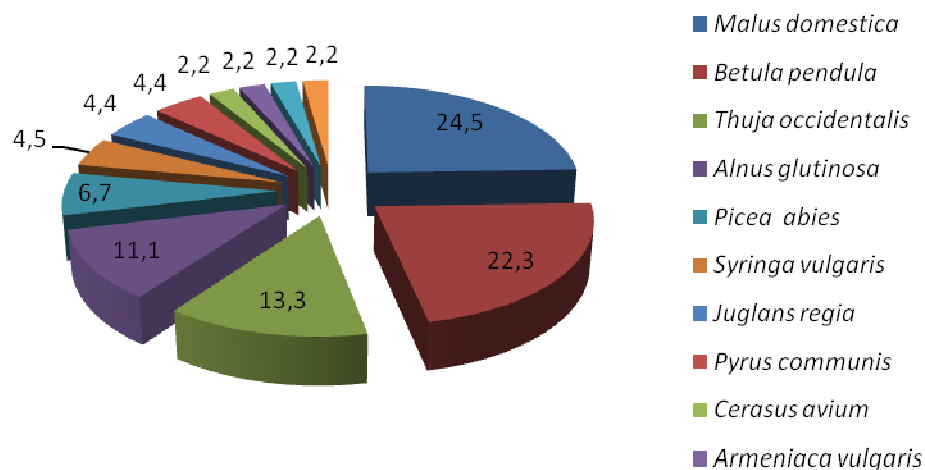

Рис. 1. Видова структура зелених насаджень обмеженого користування с. Мархалівка

Асортимент насаджень обмеженого користування налічує 10 видів, серед яких дуже високу частку участі (понад 10 %) мають *Malus domestica* (24,5 %), *Betula pendula* (22,3 %), *Thuja occidentalis* (13,3 %) та *Alnus glutinosa* (11,1 %).

Зелені насадження спеціального призначення представлені, насамперед, вуличним озелененням і зеленими насадженнями місцевого кладовища. На рисунку 2 наведено видовий розподіл досліджуваних насаджень спеціального призначення, а на рисунку 3 виокремлено дані щодо вуличних насаджень.

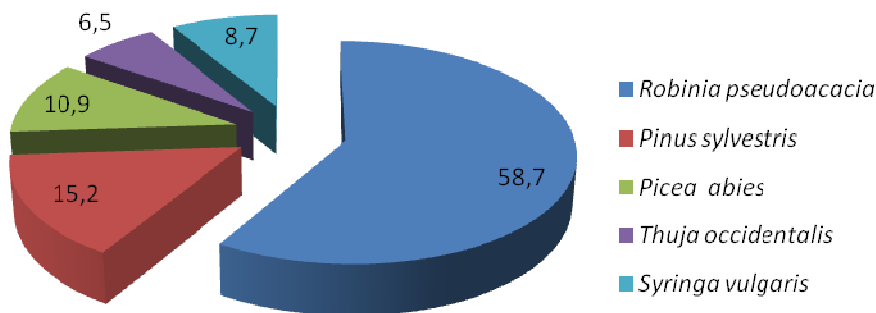

Рис. 2. Видова структура зелених насаджень спеціального призначення с. Мархалівка

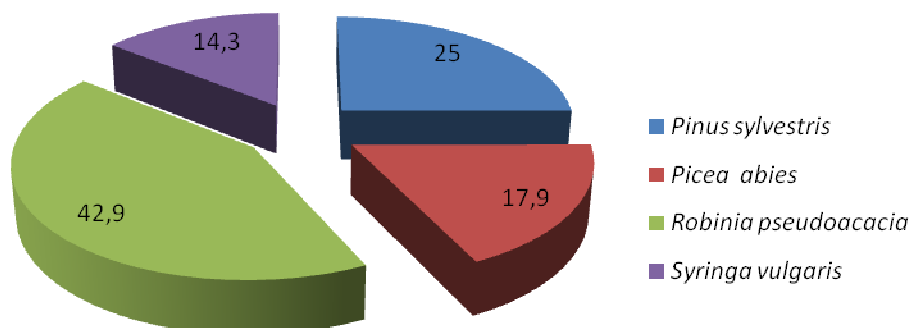

Рис. 3. Видова структура вуличних зелених насаджень с. Мархалівка

У вуличному озелененні представлені рядові посадки *Pinus sylvestris* L., *Picea abies*, *Robinia pseudoacacia* L. (42,9 %). Перші дві перебувають у доброму стані, а старі дерева *Robinia pseudoacacia* мають задовільний стан і низьку декоративність, що зумовлено значним віком дерев (понад 40–50 років). Інколи у вуличному озелененні зустрічаються солітерні посадки *Syringa vulgaris* у відмінному стані.

На території кладовища є рядові посадки старих дерев *Robinia pseudoacacia*, які мають задовільний стан і поодинокі молоді посадки *Thuja occidentalis* у відмінному стані.

Загалом на території села кількісно переважають дерева *Malus domestica*, *Betula pendula*, *Thuja occidentalis*, *Alnus glutinosa*.

Висновки і перспективи.

1. Систему зелених насаджень на території с. Маршалівка формують зелені насадження обмеженого користування і спеціального призначення. Зелених насаджень загального користування на території села не виявлено, хоча згідно з чинними нормативами вони мали б становити не менше 0,9 га.

2. Асортимент деревно-чагарникових насаджень обмежений. Зелені насадження на території села сформовані переважно 14 видами: 12 (85,7 %) деревними і 2 чагарниковими. Серед них 3 види хвойних (з них 1 інтродуцент і 2 аборигенні види) та 11 (78,6 %) листяних, з яких 2 інтродуценти і 6 (42 % від загальної кількості видів) – плодові. Домінантними за кількістю є дерева *Robinia pseudoacacia*, *Malus domestica*, *Betula pendula*.

3. Стан деревних насаджень села переважно добрий, а насаджень віком понад 50 років – задовільний.

4. Пропонується розширити асортимент деревних видів у вуличному озелененні села за рахунок таких високодекоративних видів, як: *Tilia platyphyllos* Scop., *Catalpa bignonioides* Walt., *Acer pseudoplatanus* L.; ширше вводити в озеленення хвойні види, зокрема модрина європейська, ялини, ялівці, а також красивоквітучі та декоративнолистяні чагарники.

Список літератури

1. Зібцева, О. В. Стан вуличних насаджень центральної частини смт. Калинівка Київської обл. / О. В. Зібцева, А. І. Мельник. – Науковий вісник НУБіП України. – К.: НУБіП України. – Вип. 171. – Ч. 3. – 2012. – С. 317–320.

2. Зібцева, О. В. Видовий склад деревно-чагарникових насаджень на території школи у м. Вишгороді Київської обл. [Електронне видання] / О. В. Зібцева. – Режим доступу: <http://journals.nubip.edu.ua/index.php/Dopovidi/article/view/6845>.

3. Інструкція з інвентаризації зелених насаджень у населених пунктах України / Державний комітет будівництва, архітектури та житлової політики України. – Режим доступу: http://www.gov.lica.com.ua/b_text.php?type=3&id=766084&base=1.

4. Колесников, А. И. Декоративная дендрология / А. И. Колесников. – М. : Лесн. пром.-сть. 1974. – 704 с.

5. Роговський, С. В. До питання про класифікацію заходів, що використовуються при ландшафтному облаштуванні сільських населених пунктів / С. В. Роговський // Науковий вісник НЛТУ України : зб. наук.-техн. праць. – Львів : РВВ НЛТУ України. – 2008. – Вип. 18.7. – С. 140–145.

References

1. Zibtseva, O. V. (2012). Stan vulichnih nasadzhen' tsentralnoyi chastiny smt. Kalinivka Kyivskoyi obl. [State of street stands in the central part of Kalinovka town, Kiev region] / O. V. Zibtseva, A. I. Melnik. – Naukoviy visnik NUBiP Ukrainy. – K. : NUBiP Ukrainy, Vyp. 171, Ch.3, 317–320.

2. Zibtseva, O. V. (2016). Vidovoy sklad derevno-chagarnikovih nasadzhen na terytroriyi shkoly u m. Vishgorody Kyivskoyi obl. [The species composition of tree and shrub plantings at the school territory in Vyshgorod town of Kiev region] / O. V. Zibtseva. – Available at: <http://journals.nubip.edu.ua/index.php/Dopovid/article/view/6845> – Naukovi dopovidi NUBiP Ukrainy, № 3 (60).

3. Instruktziya z inventarizatsiyi zelenih nasadzhen u naselenih punktah Ukrainy [Manual inventory of green spaces in towns of Ukraine] / Derzhavniy komitet z budivnitstva, arhitektury ta zhitlovoyi politiki Ukrainy. – Available at: http://www.gov.lica.com.ua/b_text.php?type=3&id=766084&base=1.

4. Kolesnikov, A. I. (1974). Dekorativnaya dendrologiya [Ornamental dendrology]. Moscow: *Lesnaya promishlennost' - Timber industry*, 1974. – 704 p.

5. Rogovskiy, S. V. (2008). Do pitannya pro klasifikatsiyu zahodiv, shcho vikoristovuyutsya pri landshaftnomu oblashtuvanni silskih naselenih punktiv [To classification of measures used in landscape regeneration of rural areas] / S. V. Rogovskiy // Naukoviy visnik NLTU Ukraini : Lviv : RVV NLTU Ukraini? Vip. 18.7, S. 140–145.

ДРЕВЕСНЫЕ НАСАЖДЕНИЯ С. МАРХАЛЕВКА ВАСИЛЬКОВСКОГО РАЙОНА КИЕВСКОЙ ОБЛАСТИ

О. В. Зибцева, О. Д. Козаченко

Аннотация. Исследована система озеленения и состояние древесно-кустарниковых насаждений на территории с. Мархалевка Васильковского района Киевской области. Установлено, что по функциональному назначению преобладающим классом на территории села являются зеленые насаждения ограниченного пользования. Зеленых насаждений общего пользования в селе не обнаружено. Видовой состав древесных и кустарниковых насаждений чрезвычайно ограничен: выявлено 12 древесных видов и 2 кустарниковых. Среди них 3 вида хвойных (1 интродуцент и 2 аборигенные виды) и 11 лиственных, из

которых 2 интродуцента и 6 (42 % от общего количества видов) – плодовые. Количественно преобладают деревья *Robinia pseudoacacia* L., *Malus domestica* Mill., *Betula pendula* Roth. Состояние зеленых насаждений села преимущественно хорошее. Предлагается расширить ассортимент древесных видов в уличном озеленении села за счет таких высокодекоративных видов, как липа крупнолистная, катальпа, явор, шире использовать хвойные виды, а также красивоцветущие и декоративнолиственные кустарники.

Ключевые слова: территория села, древесные и кустарниковые насаждения, видовой состав, состояние.

TREE PLANTINGS OF MARHALIVKA V. OF VASILKIV DISTRICT, KYIV REGION

O. V. Zibtseva, O. D. Kozachenko

Abstract. The planting system and state of tree and shrub plantings at the territory of Marhalivka village of Vasilkiv district, Kyiv region were investigated. Was found out, that dominant class by functionality in the village is plantations of limited use. There is no green spaces of public use in the village. The species composition of tree plantations is extraordinary limited: found out 12 species of trees and 2 species of shrubs. Among them 3 coniferous species (1 introduced species and 2 aboriginal species) and 11 deciduous (2 introduced and 6 or 42 % – fruit species). Prevailing trees are *Robinia pseudoacacia* L., *Malus domestica* Mill., *Betula pendula* Roth. Condition of tree plantations in village is mainly good. It is proposed to increase species composition of trees in street greenery of village by that high-ornamental species, as *Tilia platyphyllos* Scop., *Catalpa bignonioides* Walt., *Acer pseudoplatanus* L. More wide to use coniferous species, beautifully-flowering and ornamental-deciduous shrubs.

Keywords: village, territory, tree and shrub plantings, species composition, state.